

Člověk musí být k sobě tvrdý

Příběh absolventa žateckého gymnázia a volkovského rodáka, pana Otakara

Koncem června se v restauraci Stromovka v Lounech uskutečnilo setkání rodáků z ukrajinského Volkova. Sál byl účastníky zcela zaplněn. Chtěla jsem popovídat s člověkem, jehož životní příběh by byl modelový - a přiblížil by životní osudy všech těchto dobrých rodáků, kteří se po válce vrátili do Čech. Posílali mne za panem Otakarem. Rozmluvil se teprve poté, co jsem slíbila, že nezveřejním jeho příjmení.

„Jsem rodák z Volkova, narodil jsem se roku 1928. Otec byl zemědělec, ještě byli dva sourozenci a maminka se starala o rodinu i hospodářství. Měli jsme na starosti 12 hektarů polí, pár koní, tři krávy, jalovice. Také jsme chovali prasata, králíky, drůbež, pávy a perličky. Ty měly panečku pevná vajíčka! To pro mne jako pro kluka bylo důležité. Na Velikonoce byl u nás ve Volkově takový zvyk - fukání vajíček o sebe. Akdo měl vajíčko nejpevnější, tak všechna ostatní nakrápíl a vyhrál je. Velikonoční vajíčka jsme tenkrát barvili v cibuli a v dubové kůře. Na Zelený čtvrtek chodila mládež do kostela na pašijové bohoslužby. Vycházelí jsme z kostela se svíčkou ve sklenici, takový lampionový průvod. Týden po Velikonocích jsme chodili provody na hřbitov, ale narozdíl od Ukrajinců jsme na hroby nenosili jídlo.

Na polích se dařilo snad úplně všemu, půda byla nesmírně úrodná - ať už pro brambory, ječmen, len, krmnou řepu i cukrovku - z té se vyráběl sirob na slazení. A chmel jsme už tehdy pěstovali na drátěné konstrukci s dubovými sloupy - skobovce. Byla vysoká osm

metrů. Révy jsme zaváděli na pozinkovaný drátek. Když se chmel očesal, zase jsme drátek svinuli na veliký buben a přes zimu uskladnili.

Podle statistiky z roku 1929 žilo ve Volkově 865 Čechů, Poláci, Ukrajinci a Židé. Ti nehospodářili, ale provozovali obchody. Čeští osídlenci dostali podíl půdy, na které hospodařili, těšili se pověsti znamenitých hospodářů.

Náš dům byl na svahu a z ulice byl poschoďový. Měl krásnou červenou střechu. Obec byla velmi pokroková. Elektřina byla ve Volkově už od roku 1907, pouze však na svícení. Proud vyráběla Hlušičkova mechanická dílna. Byly i dva mlýny - vodní a na dřevoplyn. Od roku 1910 měl Volkov také malou státní nemocnici s pětadvaceti lůžky. Zde bylo hájemství doktora Stefanovského, také tu působily tři zdravotní sestry a laborantka.

Já začal chodit do školy roku 1934. Tehdy byla česká a učil mne pan řídící Jaroslav Vlk, zlatý člověk. Zasloužil se ve Volkovu o rozvoj ovocnářství a dokonce založil kroužek chovatelů bource morušového. Chodil jsem do školy moc rád, těšil jsem se. Jenže později polská vláda čes-

ké menšině nepřála. Ředitelem se stal Polák, vojenský záložák, a vyučovalo se polsky. Za Sovětů v letech 1939 - 1941 se převážně vyučovalo ukrajinsky a rusky, za německé okupace roku 1941 - 1944 pak německy. Sreemigrací škola ve Volkovu zanikla.

Prvního září 1939 ve 14 hodin přiletělo 12 letadel v bojovém uskupení. Jedna padla přímo do budovy školy, explodovala na půdě a střepina mi poranila čelo. Lekl jsem se, když se mi po celém obličejí rozlila teplá krev. Běželi se mnou do nemocnice a tržnou ránu ošetřili. Spolužákovi Václavu Paňkovi střepina poranila lopatku a záda. Aniče Fořtově utrhla střepina prsty na noze. Oborský to chytil do pravého ramene, dalšímu kamarádovi ale rozpárala střepina břicho a zemřel.

Než začala polsko-německá válka, bylo s Ribentropem a Molotovem dohodnuto rozdělení Polska. Dne 17. září 1939 vstoupila na území západní Ukrajiny Sovětská armáda. Také k nám do Volkova přijelo prvních pět Rusů. Tři zaujali palební postavení na ulici a dva politrucci na autkách hlásali, jak se budeme mít pod Ruskem dobře. Lidi se ptali a divili se, kolik že rublů za ten den vyděláme. Do té doby u nás platily zloté a za 5 grošů byla velká houska. Ale to víte, Rusové. Peníze žádné...

Válka? Raději nevzpomínat. Po válce zbylo málo mužů. Všichni

urostlí hoši byli posláni na práci na Donbas. Bylo nás pět, které to minulo. Vyškolili nás na likvidaci munice. Ve svých čtrnácti jsem nafasoval tritol, šňůry, nevybuchlou trřaskavinu jsem převzal, odpálil, zbytek zakopal. Taková byla moje práce. Zda jsem byl placen? Kdepak. V pondělí ráno jsme se dostavili na okres a nafasovali bočník chleba. To bylo vše. V té době u nás dost řádili banderovci

Budova první české školy ve Volkově

a tak jsme usilovali dostat se za tátama, co byli příslušníky Svobodovy armády, do Čech. Šli jsme na štáb do Rovna, ale tam nám řekli, že když jsme likvidátoři munice, jsme vedeni v armádě a nikam nesmíme. Nakonec jsme to ale zaonačili tak, že podle sovětské ústavy máme zaručeno právo na vzdělání. A tak jsem se přihlásil v městě Dubno do

muž

pobývala často u dcery Vlasty Tiché na velkostatku v Libočanech na Žatecku a také celý tento region procestovala, stýkala se například s malířem Oskarem Brázdou a jeho švédskou ženou Amelií Posse.

Božena Viková-Kunětická byla ženou mimořádně nadanou, aktivní a úspěšnou. Po některých jejích hrách sahaly i ochotnické spolky – uvedme alespoň veselejší Cop. V pozdějších letech se v její práci literární objevovaly silnější ideologizující a tendenční prvky. Zemřela v Libočanech v březnu roku 1934.

Dnes je ona i její dílo v zapomnění – nicméně ještě letos získala Petra Štěpánková čestné uznání Teatrológické společnosti za práci věnovanou právě Boženě Vikové-Kunětické. Ženu, jejíž osud byl spojen i se Žateckem, připomněl v sobotu 28. července i Český rozhlas Sever v pořadu Severočeský Atlas.

Slávka Brádllová

zemědělské školy. Teprve papírek, že mne přijali, mi umožnil propuštění z armády a cestu do nové vlasti.

17. listopadu 1945 jsem stanul na Wilsonově nádraží a večer dorazil do Žatce. Potkal jsem z Volkova pana Šimáčka, ptám se ho, nevíte, kde je táta? A on tam byl na úřadě. To bylo shledání, dojatí jsme stáli proti sobě. Pak mne odvedl na byt a do gymnázia.

Byl jsem tak trochu polyglot. Na základní škole byla první třída česká, pět tříd polských, dva roky ruské školy, pak se zase vyučovalo německy a najednou jsem se ocitl na českém gymnáziu. Ti ze mě byli pěkně vykulení, a já taky. Česky jsem mluvil slušně, horší to bylo s českým pravopisem - vždyť jsem ho měl jenom v té první třídě.

Nejdůležitější pro život je píle, vytrvalost, chtění něco dokázat. Život se se mnou nebral, ani rodiče. Člověk se hlavně nesmí hned vzdávat, ale musí najít způsob. Když jsem byl moc unavený a hlava učení nebrala, polil jsem se ledovou vodou, a to by bylo, abych se těch třicet stránek nové látky nenaučil!“

„Ale mám pevnou vůli, všechno jsem dohonil a žatecké gymnázium šťastně absolvoval. Maminka se sestrou zatím zůstaly na Volyni, než se vyjednaly všechny náležitosti. Hodně přitom pomohl Jan Masaryk a Eduard Beneš. Hlavní transport vyjel 27. března 1947 ze stanice Verba. Byla to vlaková souprava č. 51, měla 68 vagonů a jelo v ní 418 osob z českého Volkova. Do Žatce tento vlak přijel 4. dubna v dopoledních hodinách. Mnohé rodiny z Volkova osídlily opuštěná stavení na Žatecku.

V padesátých letech jsem se přihlásil na VŠ lesnickou, ale při pohovoru se svazáky jsem měl příliš radikální názory na politickou situaci a přijat jsem nebyl. Tak jsem nastoupil v teplickém Sometu jako učedník. Za rok jsem k maturitě obdržel i výuční list frézáře a pracoval v prototypové dílně. Později jsem si udělal strojní průmyslovku a ještě později při zaměstnání strojní institut. Bylo to těžké, pro kluka ze vsi. Ale byl jsem vychován k práci a zvyklý celý život tvrdě pracovat.

Nejdůležitější pro život je píle, vytrvalost, chtění něco dokázat. Život se se mnou nebral, ani rodiče. Člověk se hlavně nesmí hned vzdávat, ale musí najít způsob. Když jsem byl moc unavený a hlava učení nebrala, polil jsem se ledovou vodou, a to by bylo, abych se těch třicet stránek nové látky nenaučil!“

Připravila Květa Tošnerová

Paní zdárná a účinná jako muž

Osud mimořádně nadané ženy byl spojen se Žateckem

Božena Viková-Kunětická – dnes staromódně znějící jméno, ale na přelomu 19. a 20. století ho nosila žena velmi moderní a nová. Stala se dokonce první ženou v parlamentu v rámci celé střední Evropy – ale vezměme to popořádku.

Božena se narodila 30. července 1862, tedy před 145 lety, v rodině pardubického obchodníka Jana Novotného. Vzpomínky na dětství měla dobré, zejména díky mamince, která jí vyprávěla pohádky a povzbuzovala tak její obrazotvornost. Vztah krodnému místu vyjádřila Božena i přijetím uměleckého jména Kunětická – podle Kunětické hory blízko Pardubic.

Literární a dramatickou múzu pokoušela už ve dvanácti letech a v devatenácti dokonce stanula na prknech Národního divadla. Ovšem pak se provdala za úředníka cukrovaru, stala se paní Víkovou a oddala se literatuře. Přispívala do časopisů, zejména do Světozoru a Lumíra.

Snažila se odhalit vztahy ve společnosti, uměla vystavět humorné obrázky, ale především

se zabývala ženou – matkou, manželkou, osobností. Není

divu, že se na její jméno podnes odvolávají české feministky. Později se pustila i do rozměrnějších románů a divadelních her.

Dolování uhlí na „Dolíkách“ ve Džbánu

Kounovská uhelná sloj se rozprostírala v pásu dlouhém 50 kilometrů

V období kolem roku 1870 bylo na Džbánsku otevřeno 110 šachet, které patřily 47 majitelům. Podle registrace Slánského báňského hejmanství v roce 1920 měla mladá ČSR ještě v uhelné pánvi Kounovské kolem 50 těžebních společností nebo jednotlivých těžářů. V říjnu 1935 zaměstnávaly ještě doly v Poddžbání (tj. v Mutějovicích, Hředlích, Kounově a ve Lhotě pod Džbánem) na 1200 horníků.

Od roku 1850 probíhala na Džbánu doslova uhelná horečka. Uhlí se tu těžilo, kde se dalo. Nejúspěšnější byla těžba v předpolí západního Džbánu, kde byla objevena tzv. Kounovská kamenouhelná sloj, což byla nejhořejší česká kamenouhelná sloj (v Kněževsi na ní narazili při hloubení studní). Uhelne lože se táhlo od Velvar k Podlešinu, Zvoleněvsi k Jemníkům a dále přes Studněves, Tuřany, Jedemělice do lesů ke Mšeci, od Kvílec přes Plchov, Pozdeň, Srbeč, Milý, Bdín a Přerubenice na Kroučovou a dále na západ do Hředel, Mutějovice, Kounova a Krušovice. Sloj dosahovala místy mocnosti 1,2-1,4 metru, ve východní části 0,8-0,9 metru a v západní části 0,6 až 0,8 metru. Kounovská sloj se tedy

rozprostírala v pásu dlouhém asi 50 km a 2,5 km širokém.

Výchozy kounovské sloje byly po celé délce poznamenány nesčetnými dobývacími pracemi malopodnikatelů. Na základě neblahých zkušeností a zpráv, nebyla kounovská sloj dobývána do větších hloubek (pro silné přítoky důlních spodních vod a zvýšených tlaků).

Otvíraly se tu a zavíraly selské doly, kterým konkuroval kapitál šlecht, velkostatkářů, obchodníků a těžářských společností, dokonce se tu objevil i zahraniční kapitál. Uhlí tu těžil hrabě Hugo Klostic z Rheineka, hrabě Jan Kleisberg, kníže Karel Egon II. Fürstengerg, kníže Adolf Josef Schwarzenberg i hrabě Černín a celá řada těžářských uhelných společností, např. Rakovnické

kamenouhelné doly, Uhelná průmyslová společnost v Teplíciích nebo i Metropolitní kapitula sv. Víta v Praze. Zkrátka kutalo se tu na všechny strany a křížem krážem na starých okresech Rakovnick, Slaný a Nové Strašecí. Z Poddžbání přešlo později kutání do džbánských Dolíků, kde však převládala malodůlní činnost.

V Kroučově byl otevřen nejstarší malodůl v roce 1830 přímo na návsi před domem č. 5 (u Klátílů). Důl se nazýval Barbora a dolování tu prováděla těžební společnost, která vyplácela majiteli pozemku ročně 40 zlatých.

Větší těžbu tu zahájil kníže že a velkostatkář Adolf Josef Schwarzenberg na dole Adolf Josef I. a II. Zde sídlila také Správa dolů s úřednictvem pro celé okolí.

V Pochvalově to byl důl Jiřina, který ještě těžil pod správou Kladenských dolů cca do roku 1960. Tento důl 28. dubna 1945 značně poničili vlasovci.

V druhém „Dolíku“ pozděn-

ském byly otevřeny soukromé malodoly a to Ve Bdině – důl Josef, Anna a Antonie (majitelka paní Liscová ze Srbce), V Milém to byl důl Marie (vlastnil jej pan Borgus z Prahy), VPřerubenicích důl Václav, Humboldt a Herkules (majitelé zaměstnávali pět až 20 horníků).

Daleko více se objevovaly malodoly směrem ke Slanému – v Tuřanech, Jedomělicích, Pozdňi, Hřešicích, kde se rovněž kutalo jen krátce do roku 1950.

V lesnaté krajině jihovýchodní části Džbánu (v severozápadní části Slánska a severní části bývalého Novostrašecka) se ještě dnes setkáváme s mnoha výsypkami vytěžené jaloviny, mnohde porostlými vegetací. Mnohý kopeček by mohl vyprávět celé historie o zápasech, které se odehrávaly, než byl důl opuštěn a těžní jáma zabezděna. Jsou to němí svědci a pomníčky po uhelné horečce na Džbánsku v 18. a 19. století.

Josef Houda

cesta za zdravím

■ Připravuje Lékárna Na Široké, ulice Kosmonautů 2303, Louny, www.pilulka.com

☺ Dětská imunita

Prázdniny se chýlí ke konci, takže naše děti čeká návrat do školních kolektivů. Mnohé se jistě těší na kamarády a ti co jdou poprvé, se možná i trochu bojí. Ale hlavně se vrátí doba rým a jiných infekcí horních cest dýchacích.

☺ Vývoj imunity u dětí

Imunita se vyvíjí od samého počátku jejich existence ještě v době těhotenství. Základ obranyschopnosti je dán dědičně a protože se skládá z několika součástí, je její vývoj komplikovaná záležitost. Po narození se malý človíček začne setkávat s nejrůznějšími ošklivostmi našeho světa v podobě infekčních činitelů a řadou jiných látek, kterým se říká antigeny. Toto prostředí ho potom bude doprovázet celý život a s nástupem do školky a pak do školy se zvýší intenzita kontaktu s infekty.

V období vstupu do dětských kolektivů by nejzávažnější poruchy imunity měly být již odhaleny a léčeny, většinou se jedná o alergie na různé podněty. Děti v tomto věku bývají zdravé a čilé, jejich imunitní systém se již setkal s řadou podnětů a naučil se rozpoznat i mnohá infekční onemocnění. V ochraně také pomáhá ukončené základní očkovací schéma.

☺ Změny s nástupem do kolektivu

Zahájení předškolní, nebo školní docházky vede k velkému zlomu v životním stylu dítěte a často je provázeno i opakovanými infekcemi horních cest dýchacích. Ty nebývají závažné, ale často se vrací. Důvodem je opakované předávání infekcí mezi dětmi v kolektivu, a ty se pak lavinovitě šíří po celém školním zařízení. Tato situace netěší rodiče ani učitele, ale pro rozvoj imunity dětí má nezastupitelné místo. Takto se rozvíjí obranná paměť buněk imunitního systému. Ty jsou později schopny rychleji a silněji zasáhnout proti infekci. Na druhou stranu může být častost infekcí tak velká, že se již paměť imunity nezvyšuje a naopak dítě je poškozováno opakovanými a častými záněty. Zde pak nastupují preventivní opatření.

☺ Jak zabránit častému opakování infekcí

V prvé řadě je třeba dávat dítě do školního kolektivu zdravé. Zásadou, platnou nejen pro děti, je dostatečně dlouhá doba na rekonvalescenci, tedy čas potřebný na znovunabytí sil. Nedolčené dítě má ještě poškozené sliznice horních cest dýchacích, což je otevřená brána pro viry a jiné potvory. Navíc je vyčerpána i imunita a nemá dostatek kapacity ani energie na zvládnutí nového útoku. Platí, že nudlající dítě do kolektivu nepatří a to bez ohledu na společenskou vrstvu.

Je dobré také zdůraznit, že antibiotika sice urychlí průběh infekce, ale také narušují vývoj imunity. Tělo se často ani nestací s původcem infekce seznámit a ten je již likvidován antibiotiky. Nevytváří se tak ona zmíněná paměť imunity.

☺ Co imunitu podpoří

Pokud selhávají preventivní opatření a dítě zkrátka kašle a kašle, je možné pomoci bylinou, nebo vhodným potravinovým doplňkem. U infekcí horních cest dýchacích se výborně osvědčuje echinacea, český třapatka, která podporuje odolnost sliznic proti průniku infekce. Lze využít výhod kombinace s vitamínem C, například v sirupu, nebo ještě s přidáním zinkem v podobě tabletové. Jsou-li infekce závažnější a objevují-li se na nižších částech dýchací trubice, dá se použít extrakt z hlívy ústříčné. Ten má vysoký obsah beta glukánu – látky, která podporuje imunitní buňky, jež přímo požírají viry a bakterie. Opět se dělají jak tablety, tak i pro děti vhodnější sirup.

Ať tedy nový školní rok pro vás znamená jen klid a pohodu, neboť i psychický stres dokáže narušit komplikovaný systém obranyschopnosti.

Mgr. Petr Štola, lékárník
Příště na téma kašel a co s ním